

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**ETAPA JUDEȚEANĂ/SECTOARELOR
MUNICIPIULUI BUCUREȘTI A
OLIMPIADELOR NAȚIONALE ȘCOLARE -
2026**

PROBA SCRISĂ

**LIMBI MATERNE SLAVE
– SECȚIUNEA (3)
LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ SLOVACĂ**

Clasa a XII-a

Numele:.....
.....
Inițiala prenumelui tatălui: .....
Prenumele:.....
.....
Școala de proveniență: .....
.....
Centrul de olimpiadă: .....
Localitatea: .....
Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

B	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

C	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

- **Všetky zadania sú povinné.**
- **Žiak získava 10 bodov z úradu.**
- **Celkový čas na vypracovanie 3 hodiny.**

ZADANIE I.

(35 bodov)

Pozorne si prečítajte uvedenú ukážku:

Štefan Ilčík, hoci telesne veľmi vyspelý, žil dosiaľ životom dieťaťa, ktoré s istou zrejmou podrobuje sa okolnostiam. Nehľadal dosiaľ zmysel v živote: bol on radom drobných obrázkov, hrnúcich sa kdesi z nekonečna, ktoré Štefan Ilčík radostne spájal. Videl, ako sa v belasých rozbreskoch rodia nové dni, ako lístie zo stromov opadáva a hory sa belejú pod silnými vrstvami snehu; videl, ako starí umierajú a rodia sa noví, mladí ľudia. Ale v tom nebolo nič zarážajúce. Všetko to dialo sa tak zrejme, že nikomu ani na um neprišlo hľadať príčiny.

V Štefanovom živote matka tvorila akúsi stenu, o ktorú sa mohol bezpečne opierať. I oprel sa tak, že nemusel počítať s rozličnými otrasmi, prichodiace zvonku. V ich dome panoval pokoj a zhoda, preniknutá srdečnosťou; čo robili, robili bez akýchkoľvek vonkajších popudov, znútra, a ich robota, posvätená touto zo seba vychodiacou nevyhnutnosťou, robila ich šťastnými i spokojnými.

Odvtedy, čo starý Ilčík umrel, táto srdečnosť medzi matkou a synom sa len utužila, zoživila. Stali sa jeden druhému nepostrádateľnými. Idúc v nedeľu do kostola, ľudia videli, ako sa spolu uberajú a spolu vracajú domov, ako spolu chodievajú robiť na pole, ona s hrabľami a on s kosou. „Môj Števkó,“ začínala a končila Ilčíčka svoje reči, no hoci ľudia chceli tomu dať posmešnú príčinu, nemohli. Rozpadla sa im pod úprimnosťou lásky matky a syna a vysmiali tých, čo chceli vysmievať.

Tak prežil Štefan Ilčík devätnásť svojich rokov, obklopených láskou, nevidiac nič zdrvivúceho, nič hrozného, keď odrazu našiel sa v kruhu svojich rovesníkov na hegajúcom rebrinaku. Čo zámožnejší šli na vlastných vozoch, sprevádzaní matkou alebo otcom. Hovorili hlasne i spievať chceli poniektorí, ale nešlo im to. Väčšinou mlčali divným, rozpačitým mlčaním a Štefan Ilčík, hľadiac na tie tváre, zastreté plachou dumou, na ohnuté chrbty a ruky, kŕčovite zvierajúce rebriny, sľaby ich nemienili pustiť, pocítil, že v duši začína mu klíčiť čosi trpké. „Načo to?“ pýtal sa sám seba, ale odpovede nebolo ani v ňom, ani v prebúdžajúcich sa poliach, ktoré sa chystali na nový život, plný radostného plodenia. „Hľa, príroda sa chystá žiť a títo tu – kto vie – či nerobia prvé kroky k smrti?“ hmýrilo mu mozgom. „Známí, kamaráti i rodina a... I zdalo sa mu, že tie známe tváre sú pokryté smrteľnou bledosťou, že v očiach sedia už príznaky smrti. Doma matky, sestry, polia čakajúce na mocné ruky, a tu – hľa – mládenci idú preč, nevedno kde, načo ani prečo... [...]

Jedenadvadsiateho septembra vyviedli Štefana Ilčíka zo žalára. Bol krásny jesenný deň: na veselej, belasej oblohe, pod ktorou predmety jasne vystupovali, dvíhalo sa biele slnce. [...]

Štefana Ilčíka vyviedli za mesto, na vršok, k akejsi rozvalenej hradbe. Videl pod sebou domy, i prišli mu na um Ráztoky, tiež tak svetlom zaliate, mať a Hanka Belanovie, ktorú bozkal pri močidle. „Žiť, žiť!“ volalo jeho mladé srdce, kričala jasom slnka pošteklená krv, dvadsať mladých rokov, zabodnutých v tele.

Ale na to už nebolo času.

Ľudskú spoločnosť treba bolo zachrániť, treba ju bolo zbaviť vraha. Treba bolo zastreliť Štefana Ilčíka, chudáka z Ráztok, toho najmenšieho pri vojsku, ktorý nenaháňal do Piavy, nebombardoval mestá, nevedol vojakov s nasadenými bodákmi do útoku.

Milo Urban – *Živý bič*

Na základe informácií získaných z uvedeného úryvku literárneho diela vypracujte dané úlohy:

Úloha č. 1

5 bodov

Vypíšte/vyvodte z textu päť kľúčových slov, ktoré vystihujú atmosféru vzťahu medzi Ilčíčkou a jej synom Štefanom.

Úloha č. 2

6 bodov

Identifikujte v texte tri fázy vývoja Štefana Ilčíka.

Úloha č. 3

5 bodov

Ako sa volá časť románu, do ktorej patrí tento text? Nájdite prepojenie medzi týmto názvom a vyššie uvedeným textom.

Úloha č. 4

4 body

Nájdite štyri veci, ktoré prezrádzajú smútok mládencov, ktorí cestujú spolu s Ilčíkom.

Úloha č. 5

4 body

Identifikujte v texte dva kontrasty.

Úloha č. 6

6 bodov

Nájdite v texte dve podobnosti a dve odlišnosti medzi prvou a druhou časťou textu.

Úloha č. 7

5 bodov

Uvedte jeden znak literárneho smeru, do ktorého patrí dané dielo, a identifikujte v texte príslušný príklad.

ZADANIE II.

(20 bodov)

Vypracujte nasledovné úlohy:

Úloha č. 1

4 body

Ku každému autorovi a) – d) priradíte literárne dielo 1) – 5), ktoré napísal.

a	Jozef Čiger-Hronský	1	Za vyšným mlynom
b	Dobroslav Chrobák	2	Nevesta hôľ
c	František Švantner	3	Drak sa vracia
d	Milo Urban	4	Jozef Mak
		5	Tri gaštanové kone

Číslice zodpovedajúce správnym odpovediam sú:

a	b	c	d

Úloha č. 2

4 body

Označte písmenom X pravdivosť (P), respektíve nepravdivosť (N) každého výroku, vychádzajúc z informácií vzťahujúcich sa na slovenskú naturalistickú a expresionistickú literatúru.

Výrok	P	N
A) Postavy naturalizmu majú silne rozvinuté sociálne väzby a často je zobrazovaná ich kompletná minulosť.		
B) Naturalistickí autori často využívajú ľudový jazyk s nárečovými prvkami a čerpajú z ľudovej slovesnosti, tradícií a mýtov.		
C) Postavy expresionizmu mávajú erupzívnu, impulzívnu povahu – typické sú náhle výbuchy hnevu, vnútorné napätie a vybičovaná emocionalita.		
D) Pre expresionizmus je príznačná dynamickosť výrazu – krátke vety, neukončené výpovede, elipsy a pestrá modalita viet.		

Úloha č. 3

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Daný text: „To je ich zásluha, že si teraz vediem Magdalénu do svojho domu. To je ich zásluha, že teraz Magdaléna sedí so mnou na chrbte prostredného a ja už smelo a bez obáv môžem jej povedať: moja žena. To je ich zásluha, že jednou rukou držím uzdu a druhou môžem prechodiť po Magdaléninom pleci až ku končekom prstov na ruke.“ **obsahuje:**

- A)** epanastrofu
- B)** alegóriu
- C)** anaforu
- D)** antitézu

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 4

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Do novely *Tri gaštanové kone* patria nasledovné postavy:

- A) Magdaléna Maliariková, Pančucha, Štefan Ilčík
- B) Peter, Jano Zápotočný, Magdaléna Maliariková
- C) Magdaléna Maliariková, Peter, Štefan Ilčík
- D) Krista Dominová, Magdaléna, Štefan Ilčík

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 5

4 body

Ku každému umeleckému prostriedku a) – d) priradiť príklad 1) – 5), ktorý mu zodpovedá.

a	prirovnanie	1	„Starý dom vzdychol, keď sa otvorili dvere.“
b	epiteton	2	„Jeho slová boli dýka“
c	metafora	3	„V diaľke sa ligotali strieborné vlny.“
d	personifikácia	4	„Mladosti vädnú, mladosť je večná.“
		5	„Bola tichá ako sneh padajúci v noci.“

Číslice zodpovedajúce správnym odpovediam sú:

a	b	c	d

Úloha č. 6

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Daný text: *Keby som len trochu bola tušila, keby som skôr bola tušila, že ma budeš raz i návidieť, ved' by som ja nebola ostala do truhly. Bola by som sa držala života tak húževnate, tak tvrdo, ako pieseň na kameni. Nič by ma nebolo zožralo... Keby som trochu skôr... Ved' mi už aj srdce začalo biť, a ja ani sama neviem, prečo a ako prestalo.“* sa vzťahuje na nasledovnú postavu:

- A) Eva Hlavajová
- B) Eva Bolebruchová
- C) Maruša Meľošová
- D) Julia Petrisková

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 7

2 body

Vyberte jednu z uvedených možností.

Daný text: „To je ich zásluha, že si teraz vediem Magdalénu do svojho domu. To je ich zásluha, že teraz Magdaléna sedí so mnou na chrbte prostredného a ja už smelo a bez obáv môžem jej povedať: moja žena. To je ich zásluha, že jednou rukou držím uzdu a druhou môžem prechodiť po Magdaléninom pleci až ku končekom prstov na ruke.“ **obsahuje:**

- A) alegóriu
- B) epanastrofu
- C) anaforu
- D) antitézu

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 8

3 body

Doplňte ku každej definícii správny epický žáner.

- A) Epický útvar na pomedzí novely a románu: má jeden hlavný dej, ale je rozsiahlejší, s viacerými postavami a epizódami:

Miesto pre správnu
odpoveď:

- B) Román, ktorý zobrazuje spoločenské pomery aj vnútro postáv – ukazuje, ako prostredie a sociálne podmienky ovplyvňujú ich myslenie, rozhodnutia a konflikty:

Miesto pre správnu
odpoveď:

- C) Román, ktorý zobrazuje spoločnosť ako kolektívnu bytosť – t. j. hlavným „hrdinom“ nie je jednotlivec, ale dav, skupina, komunita a jej spoločné vedomie, nálady a reakcie:

Miesto pre správnu
odpoveď:

ZADANIE III.

(35 bodov)

Pozorne si prečítajte uvedené ukážky z literárnej kritiky:

„Hronského prozaické dielo, najmä jeho vrcholné romány *Jozef Mak*, *Pisár Gráč* a *Andreas Búr Majster* tvoria jednu z najvýznamnejších línií modernej slovenskej prózy. Vo svojich kratších prózach, ktoré vznikali na konci 20. rokov sa usiluje vystihnúť sociálne a psychologické črty dedinského života: už tu je zrejmé, že nad príbehom dominuje hlas rozprávača, príbehová irónia a zobrazovanie postavy v stave jej duševnej trýzne a utrpenia. V prvej polovici 30. rokov vychádzajú prvé veľké Hronského romány *Chlieb* a *Jozef Mak*. Sú napísané sugestívnym jazykom, s bohatstvom vnútornej expresie a psychologickou hĺbkou postáv.“ (...) Jozef Mak, „človek – milión“, vystupuje v autorovej koncepcii ako symbol odovzdanosti osudu, istej trpnosti, nie však rezignovanosti: jeho základným duševným stavom je utrpenie.

Anton Baláž – <https://www.litcentrum.sk/autor/jozef-ciger-hronsky/komplexna-charakteristika-tvorby>

Na základe informácií získaných z uvedených ukážok a z literárnych diel vypracujte danú úlohu:

V rozsahu 3 – 4 strán napíšte štruktúrovanú esej s názvom **Jozef Mak – človek milión: postava bez šance na šťastie?**, v ktorej priblížite obraz obyčajného človeka Jozefa Maka z románu *Jozef Mak* od Jozefa Cígera Hronského.

Pri vypracovaní eseje uplatňujte esejistický štýl a majte na zreteli poradie nižšie uvedených pomocných bodov. Každý z uvedených bodov, v rámci eseje, spracujte v novom odseku. Odseky číslujte v poradí daných bodov (napr. a. 1.). Striktne sa pridržajte nižšie uvedených bodov.

a. Obsahová stránka textu

25 bodov

1. Upresnite fyzický vzhľad Jozefa Maka a vysvetlite, ako opis podporuje jeho obyčajnosť – „človek milión“.
2. Analyzujte jeho povahové vlastnosti. Uveďte aspoň jeden konkrétny prejav v deji.
3. Rozoberte, aký je Jozef Mak vo vzťahoch k rodine a k ženám.
4. Vysvetlite, ako Jozefa Maka vníma kolektív dediny a čo je príčinou danej percepcie.
5. Upresnite, či sa Jozef Mak počas deja vyvíja/mení. Svoju odpoveď doložte vhodným príkladom.
6. Interpretujte záver príbehu Jozefa Maka. Aký je jeho životný výsledok?

- b. Formálna a štylistická stránka textu (tvorivé spracovanie – 1 bod; nadväznosť a logický sled informácií – 4 body; členenie textu na úvod, jadro a záver – 1 bod; vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod; dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 3 body)**

10 bodov

